herpy

AGAMER

Kinesisk vannagame

Physignathus cocincinus

Physignathus cocincinus er en stor, grønn og semiakvatisk agame fra skogkledde vassdrag i Sørøst-Asia. Den blir opptil ca. 90 cm, hvorav over to tredjedeler er hale. Arten er dagaktiv, klatrer og dykker, og den krever et svært stort, høyt og fuktig terrarium med en dyp vanndel, sterk UVB og en varm solplass. Mange av dyrene i handelen er viltfangede.

Familie: Agamidae Engelsk: Chinese Water Dragon Tidligere navn: *Dilophyrus mentager* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**70-90 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**250-600 g**
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og semiakvatisk**
Biotop	**Regnskog og våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**180 × 90 × 180 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Varmeplass	**35-40 °C**
Temperatur, natt	**21-24 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vann	**Vanndel** dybde 15-30 cm
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, planter og virveldyr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**5-18 egg**
Inkubasjon	**60-75 dager** ved 29-31 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Physignathus cocincinus er en kraftig, sammentrykt øgle med lange, muskuløse bein og fem skarpe klør på hver fot. Halen er svært lang og utgjør over 70 % av den samlede lengden. Hannene blir opptil ca. 90 cm og veier opptil ca. 600 g, mens hunnene er mindre og veier høyst ca. 250 g.

Grunnfargen er klart grønn, ofte med turkis eller blå glans. Halen er ringet i grønt og brunt. Unge dyr har skrå grønne eller turkise striper, som blekner med alderen. Stressede dyr blir brune eller grålige. Hannen har en høy, buet nakkekam, en lavere kam ved halerota, et stort, trekantet hode og hovne kinn med lyse, knudrete skjell, og strupen er gul, oransje, blå eller lyserød. Hunnen har mindre hode, lavere kam og lys strupe. Hannens lårporer er tydelige; hos hunnen er de bare svake fordypninger.

Slekten *Physignathus* omfatter i dag bare denne ene arten. *Intellagama lesueurii* ble tidligere regnet til samme slekt, fordi de to artene ligner hverandre mye i bygning og levevis. Navnet cocincinus er en latinisering av Cochinchina, et gammelt navn på det sørlige Vietnam.

Arten er populær, men ikke lett å holde. Mange av dyrene som eksporteres, er viltfangede, og de kommer ofte stresset, avmagret og med skader på snuten. Dyr fra europeisk oppdrett er langt å foretrekke.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Physignathus cocincinus lever i det sørlige Kina (Guangdong, Guangxi og Yunnan) og på det sørøstasiatiske fastlandet: Vietnam, Laos, Kambodsja og det østlige Thailand. Forekomst i Myanmar er ikke bekreftet.

Arten er innført til Hongkong og Taiwan, trolig med utsatte kjæledyr, og har ynglende bestander der. De hører ikke til den opprinnelige utbredelsen. I store deler av det opprinnelige området har bestandene gått kraftig tilbake de siste tiårene på grunn av jakt for kjøttets skyld, fangst til kjæledyrhandelen og tap av skog langs vassdragene.

> **Naturlig utbredelse:** Kina, Vietnam, Laos, Kambodsja og Thailand.

LEVEOMRÅDE

Physignathus cocincinus lever i tett, eviggrønn skog langs ferske vassdrag i et fuktig klima med milde årstider. Den finnes fra ca. 50 til ca. 820 m over havet, men blir langt sjeldnere over ca. 270 m. Luftfuktigheten ligger typisk på 40-80 % og temperaturen på 27-32 °C.

Dyrene er dagaktive og søker føde innenfor små territorier om morgenen og midt på dagen. De sover om natten på greiner utover vannet og soler seg på steiner og greiner. Hvis de blir forstyrret, hopper de i vannet og svømmer bort eller blir under vann i opptil halvannen time. Hannene forsvarer territorier og er svært aggressive mot andre hanner.

I naturen består føden mest av smådyr som termitter, maur, gresshopper, sirisser, meitemark, edderkopper og snegler, supplert med insektlarver, små virveldyr og litt plantemateriale.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Stell

TERRARIET

Et enkelt voksent dyr må ha et terrarium på minst 180 × 90 × 180 cm (lengde × bredde × høyde). Arten er stor og aktiv, klatrer og svømmer, og i et mindre terrarium blir den stresset og skader seg. Et så stort terrarium må som regel spesialbygges.

Glass er et dårlig valg. Dyrene oppfatter ikke glass som en hindring, løper inn i det og gnir snuten mot ruten, og skadene kan gi infeksjon, munnbetennelse og tap av kjevebein. Velg tette sider av tre eller plate og ventilasjon både øverst og nederst, og dekk til eventuelle glassflater nederst, slik at dyret ikke kan se gjennom.

Terrariet må ha en dyp vanndel (se nedenfor), mange stabile greiner i ulike høyder og vinkler, en bred solplass høyt oppe og masse løv å gjemme seg i. Bruk robuste planter, for eksempel *Epipremnum* og *Ficus*, eller kunstige planter; levende planter blir ofte tråkket ned.

Bunnen må holde på fuktigheten og være myk: jord uten gjødsel eller kokosfiber med et lag løv oppå. Lag den minst 10 cm dyp, og skift den helt hver 3.-4. måned. Fjern ekskrementer daglig.

Unger kan gå i et mindre terrarium en kort tid, men de vokser raskt, så skift i god tid.

Les mer: Varme og temperatur Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

TEMPERATUR

Solplassen skal være 35-40 °C, målt med et digitalt termometer på selve greina. Oppgavene svinger fra ca. 32 til ca. 50 °C, og unger klarer seg best i den lave enden. Luften i den kjølige enden skal være 25-28 °C. Bruk halogenspotter eller varmepærer over greina, og dekk dem med nett, slik at dyret ikke kan brenne seg. Varmesteiner må ikke brukes.

Om natten slås alt lys av, men temperaturen må ikke falle under 21 °C. Kalde netter gjør dyrene slappe, får dem til å spise dårlig og øker risikoen for luftveisinfeksjon. Er rommet kaldt, brukes en varmeplate eller et keramisk varmeelement som ikke lyser, styrt av en termostat.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være 60-80 %, høyest om morgenen (ca. 75-80 %) og lavere om kvelden (ca. 50-60 %). Det oppnås med 1-2 daglige sprøytinger eller et automatisk regnanlegg, en fuktig bunn og en stor vanndel. Mål med et digitalt hygrometer midt i terrariet.

Dyrene drikker av vanndelen og av dråper på blader og vegger. God ventilasjon er viktig, slik at fuktigheten ikke blir stående.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

Vanndelen må være så stor at dyret kan dykke og svømme: minst 15 cm dyp, gjerne mer, og den skal dekke en tredjedel til halvparten av bunnen. Arten kan ligge lenge under vann og sover noen ganger i vannet. Sørg for at dyret lett kommer opp, for eksempel via steiner eller en skråning.

Dyrene gjør fra seg i vannet, så det må skiftes minst én gang i uken og oftere når det er skittent. Skrubb vanndelen med et desinfeksjonsmiddel som er trygt for dyr, før den fylles på nytt. En pumpe med slange gjør det lettere. Vannet kan ha romtemperatur.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og må ha sterk UVB tilsvarende Ferguson-sone 3. Bruk et T5 HO-rør på 10-12 % UVB i en reflekterende armatur på samme side som varmelampene. Sitter røret over nett, skal solgreina være ca. 30 cm under det; sitter det inne i terrariet, ca. 45-50 cm under. Skift røret etter 6-12 måneder.

En ekstra lampe med dagslysspekter (ca. 6.500 K) gir mer lys og hjelper plantene. Lyset er tent ca. 11 timer om dagen om vinteren og ca. 13 timer om sommeren og slås helt av om natten. Plantelys gir ingen UVB.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Physignathus cocincinus er altetende, men lever mest av insekter. Unge dyr spiser nesten bare insekter, og med alderen kommer det flere planter til.

- Unger under 3 måneder: små sirisser hver dag.
- Unge dyr under ca. 40 cm: insekter og salat annenhver dag.
- Voksne: insekter hver 3.-5. dag og salat daglig.

Gi så mange insekter som dyret spiser på omtrent 5 minutter. Bruk sirisser, gresshopper, kakerlakker (for eksempel dubiakakerlakker), silkeormer, meitemark, larver av tobakksvisler og kjempemelorm, og oppdrettede snegler. Nyfødte mus, levendefødende fisk og frukt er av og til godbiter. Grønt er for eksempel sennepsblader, grønnkål, løvetann, ruccola, pak choi og kaktusblader.

Arten er svært aktiv og har vanskelig for å holde vekten, så fôret må være rikelig og variert. Insektene må ha fått godt fôr før de gis. Dryss dem lett med et kalktilskudd med vitaminer; det gjør ikke noe å hoppe over en gang.

ATFERD OG HÅNDTERING

Physignathus cocincinus er sky og stressfølsom, særlig viltfangede dyr. La et nytt dyr falle til ro uten håndtering, og begynn deretter å gi fôr fra en pinsett, slik at dyret kommer bort til deg. Grip aldri ovenfra; løft dyret nedenfra, og støtt så mye av kroppen som mulig. Klørne er skarpe, så hansker er en fordel.

De fleste dyr vil helst være i fred, men noen venner seg til kontakt. Truede dyr slår med halen eller flykter og kan bite.

Hanner må holdes hver for seg. En hann og en hunn kan gå sammen, men også hunner kan være aggressive, særlig ved fôring. Et dyr som ikke spiser eller soler seg, blir ofte holdt nede av et annet. Flere dyr krever et mye større terrarium med flere solplasser, til en trio minst 180 × 180 cm i grunnflate. Enkeltvis er det tryggest.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen har større hode, kraftigere nakkekam og hovne kinn med lyse, knudrete skjell, mens hunnen er slankere og har mindre kam. Kjønnet kan sees hos halvvoksne dyr. Dyrene blir kjønnsmodne i løpet av det første leveåret.

Avl bør overlates til erfarne holdere, fordi hunnen lett blir utmattet.

PARRING

Under gode forhold kan arten yngle hele året, og en hunn kan legge ett kull hver eller annenhver måned. Det tærer hardt på henne: Kalk og fett går til eggene, og hun kan få beinsykdom og problemer med eggleggingen. Skill derfor dyrene mellom kullene, slik at hunnen kan komme seg og ta seg opp igjen.

Hannen er voldsom under paringen og kan skade hunnens kam og nakke, så sårene må få tid til å gro. En hunn som går alene, kan også legge egg, og arten er den eneste agamen der jomfrufødsel er påvist: Enkelte egg fra en hunn uten hann har gitt levedyktige unger.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

EGGLEGGING OG KULL

Et kull er på 5-18 egg, oftest 10-18. Hunnen legger nødig egg når hannen er i nærheten, fordi han oppfatter den løftede halen hennes som en invitasjon og forsøker å pare seg. Flytt derfor en drektig hunn til en egen kasse med 15-30 cm varm, fuktig jord, der hun kan grave i timevis før hun velger et sted.

I naturen legges eggene i sandige elvebredder sist i den tørre vinteren.

INKUBASJON

Grav eggene forsiktig opp etter eggleggingen, og legg dem i fuktig vermikulitt, slik at den øverste halvdelen av egget er fri. Temperaturen skal være stabil på 29-31 °C og luftfuktigheten 70-80 %. Under 65 % kan eggene falle sammen, og svingende temperatur gir misdannelser og døde unger.

Eggene klekkes etter ca. 60-75 dager.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekkede unger måler ca. 5 cm fra snute til kloakk og opptil ca. 20 cm i alt og kan løpe med en gang. La dem bli i rugemaskinen omtrent en time, slik at de tar opp resten av plommen. De begynner å spise etter ca. tre dager.

Hold ungene i et fuktig, varmt terrarium med solplass, UVB, vanndel og mange gjemmesteder. Gi små sirisser daglig, dysset med kalk. De vokser kraftig mellom 5 måneder og 1 år. Unger kan gå sammen i begynnelsen, men må skilles hvis de blir aggressive.

Helse og vanlige feil

De fleste sykdommer skyldes feil i stellet. Typiske problemer er:

- Skader på snute og kjeve når dyret løper inn i glass eller bor i et for lite terrarium. De kan gi munnbetennelse og tap av kjevebein.
- Metabolsk beinsykdom ved for lite UVB, kalk og varme.
- Luftveisinfeksjon ved for lave temperaturer og stress.
- Innvollsparasitter, særlig hos viltfangede dyr. Få en avføringsprøve undersøkt når dyret er nytt.
- Byller etter skader og bitt.
- Hos hunner: egg som ikke blir lagt, og eggstokker der modne egg blir sittende uten å løsne (follikkelstase). Det er en av de hyppigste kjønnssykdommene hos arten og krever som regel operasjon. Tegn er manglende appetitt, slapphet og en utspilt buk.
- Avmagring hos hunner som legger for ofte.

Gå til en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret slutter å spise, har hevelser i kjeve eller bein, tungt pust eller sår som ikke gror.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.